

Krivi nazori o oderuštvu.

Zadnji čas ovajali so se pri nekaterih okrajnih sodiščih kot oderuštvo slučajji, kateri se po določenih zakona z dne 28. maja 1881., št. 47. d. z. ne morejo nikakor smatrati za oderuštvo.

Zakon „zoper nepoštene postopke v kreditnih opravilih ali poslih“ z dne 28. maja 1881., št. 47. d. z. stvarja v § 1. z novim zakonom lastno obširnostjo nov, kazenskemu zakoniku neznan pregrešek v varstvo gospodarske strani in moči posamezne osebe; kakor drugim novejšim zakonom, je tudi temu zakonu namen, graditi jezove proti vedno bolj rastoči povodnji, katera preti v različnih oblikah vničiti posamezna, za svoj obstoj boreča se gospodarstva.

Novi zakoni se navadno prav hitro po njihovem razglašenju razpravljajo in razlagajo; čudim se, da se je o zgoraj omenjenem zakonu še malo pisalo*), in da temeljite sistematične razprave o njem — kolikor je meni znano — do sedaj še nimamo.

Pač pa je izrekel kasacijski dvor svoje mnenje o posameznih znakih pregreška v zmislu § 1. leg. cit. že v mnogih

*) Sem spadajoči spisi so: Ungermann „Jurist. Blätter“ 1883. št. 17, 27, 28; Maitisch ravno tam št. 20, 25; Dr. V. F. „Ger. Halle“ 1885. št. 46; Geller „Centralblatt“ 1887., stran 582, 641; dalje znameniti Canstein-ov spis de lega ferenda „Ger. Zeitung“ 1880. št. 2, 3, 4.

slučajih, tako v sodbah: z dne 13. junija 1884. št. 3143.; 17. januarija 1885. št. 9585.; 16. novembra 1885. št. 6515.; 25. oktobra 1886. št. 9952.; 7. julija 1887. št. 2717. in 17. januarija 1887. št. 11550. (Manz Samml.: št. 649., 728., 846., 976., 1021., 1077.). Te izreke smatrati je za važna razlaganja posameznih zakonitih znakov. Nikakor ne nameravam v tem spisu presoјati in razpravljati zakon o oderuštву iz znanstvenega stališča; pač pa hočem pojasniti tako rekoč za domačo rabo bistvene znake pregreška § 1. zakona z dne 28. maja 1881., št. 47. d. z. in, opirajoč se na nekatere ovdene slučaje, opozoriti na krive pojme in nazore, ki so se pokazali v tem oziru.

Naj sledita najprej dva izgleda teh slučajev:

Neka stara ženica hotela je, da bi si preskrbela za svoje stare dni mirno bivališče, kupiti na prodaj ponujeno hišico; imela je na nekem zemljišči zavarovano posojilo v znesku 200 gld.; neizkušena in nevedoč, kako bi to svojo terjatev najlože izterjala, da bi potem kupila hišico in plačala kupnino, šla je k nekemu imovitemu pa poštenemu kmetu ter ga prosila, naj prevzame to terjatev; on se je branil rekoč, da ne kupuje takih terjatev; slednjič pa se je vdal nujni prošnji ženice ter jej ponudil za njeno terjatev 120 gld.; ona je bila s to ponudbo takoj zadovoljna ter je spravila odšteti 120 gld., podpisavša dotično odstopno pismo. Pozneje se je ženica, katere terjatev je bila na varnem mestu vknjižena, začela kesati, meneč, da je dobila premalo za njo, in ovadila je stvar za oderuštvo, ker kupec ni hotel odstopiti od sklenjene pogodbe.

Drugi slučaj je v glavni stvari ta:

Nek lesni trgovec sklepal je z raznimi kmetskimi posestniki kupne pogodbe, vsled katerih so bili ti zavezani v gotovem času les v domenjeni množini in veličini mu pripraviti in izročiti, dajal jim je pa pri sklepanji pogodb precejšen znesek izrečno za „aro“ pogajaje si po zakonu mu že itak pristojeko pravico, terjati „aro“ v dvojnem znesku nazaj, ako se mu les ne bode izročil o pravem času in tako kakor je bilo domenjeno. Mnogi teh posestnikov so obljubili vse ter vzeli „aro“, potem pa lesa ali sploh niso oddali,

ali pa ne o pravem času in tako, kakor je bilo domenjeno. Trgovec se je v takih slučajih držal strogo domenjene pogodbe in zahteval ne le dvojni znesek dane „are“, temveč mnogokrat tudi odškodovanje trdeč, da je imel tudi on o gotovem času les oddati, da ga pa ni mogel, ker mu ga stranke niso pripeljale in da ima vsled tega toliko in toliko škode. Iztoženi zneski s stroški vred so vedno naraščali in ko so nekaterim dolžnikom začeli zaradi tega prodajati celo zemljišča, zdelo se je ljudem to strogo, akoravno po vsem zakonito postopanje trgovčevo silno krivično in oderuško; začeli so se toraj oglašati in prišlo je na dan mnogo takih slučajev.

Omeniti je še, da priznavajo dotični posestniki sami, da je bila pogodba sklenjena, kakor trdi trgovec, da je po- gojena cena bila primerna in da so prejeli denar za „aro“.

1. Ako primerjamo navedena slučaja z zakonitimi znaki pregreška v zmyslu § 1. zakona z dne 28. maja 1881., št. 47. d. z., kateri se glasi:

„Kdor — dajoč ali podaljšujoč komu kredit — dolžni- „kovo lehkomiselnost, ali znano mu stisko, slabo razumnost, „neizkušenosť ali razburjenost v svojo korist obrne s tem, „da sebi ali tretjemu obljubiti ali nakloniti da imovinskih „dobičkov, kateri po brezmernosti svoji utegnejo dolžniku „nakopati ali pospešiti pogubo v gospodarstvu, zakrivi se „pregreška“ —

vidi se takoj, da v teh pravnih opravilih ni dobiti glavnega znaka oderuštvá, to je okolščine, da se je tukaj komu dajal ali podaljševal kredit. Navadna in tipična pogodba, s katero se daje komu kredit, je posojilna pogodba in ta navadno v podobi menice; so pa lahko tudi druga pravna opravila, pri katerih se tudi lahko komu kaj kredituje; tako n. pr. kupna pogodba, če prodajalec kupcu kupnino upa, ali pa znabiti pozneje obrok, v katerem je bil upani znesek plačati, zopet podaljša. Potrebno pa ni, da se posodi ali upa le denar; vsaka porabljiva in namestilna reč je lahko predmet kreditnim opravilom, tako n. pr. žito, vino itd. če je potem o svojem času vrniti enako reč. Sklepajo se lahko — kakor ima to § 2. omenjenega zakona v mislih

— tudi navidezne pogodbe, s katerimi se prikriva kako pravno opravilo, katero je v istini kreditno opravilo; n. pr. nekdo proda navidezno drugemu kako reč, katero mu je v istini le zastavil za prejeta posojilo.

Zakon rabi preišljema splošen izraz „kredit“; ne omenja pa posameznih pravnih poslov, v katerih se pokazujejo kreditna opravila in tako se približuje veliko bolj namenu, da se presoja iz stališča § 1. leg. cit. lahko vsako pravno opravilo, je-li po konkretnem slučaju smatrati za kreditno opravilo, ali ne?

Bistveni in tako rekoč temeljni znak pregreška v zmislu § 1. zakona z dně 28. maja 1881., št. 47. d. z. je toraj istiniti značaj pravnega opravila kot takega, s katerim se daje ali podaljšuje komu kredit.

Zgoraj navedena slučaja nista tako pravno opravilo: ženica, hoteča spraviti svojo terjatev v denar, da bi kupila hišico, ni iskala kredita na to terjatev; trgovec pa je les istinito in ne znabiti le navidezno kupoval ter dajal „aro“, katera je bila všteti v kupnino: nikakor pa ni on ljudem na ta način posojeval.

2. Jako važno je pri pregrešku v zmislu § 1. leg. cit. vprašanje po hudobnem namenu; v čem tiči hudobni namen tega kaznjivega djanja? Zakon ga ne izraža tako jasno, kakor je to navada v kazenskem zakoniku; a to je pa gotovo, da ta pregrešek ne spada v vrsto tistih kaznivih djanj, pri katerih zadostuje že samo nepazljivo ali neprevidno ravnanje ali opuščenje; marveč da se zahteva poseben kazniv namen storilčev.

V nemškem izvorniku izraža se ta namen z besedo „wer . . . ausbeutet“, kateri izraz se pa ni srečno poslovenil, kajti slovenski izraz „kdor . . . v svojo korist obrne“ ne označuje dovolj tistega pojma, katerega si je mislil zakonodajatelj z besedo „ausbeuten“.

V slovenščini izraža se temu pregrešku lastni hudobni namen prav značajno z besedo „izsesavati“, „odirati“; za to „oderuštvo“.

Storilčev namen mora biti, gospodarske imovinske moči dolžnikove izsesavati, taiste toraj obračati v svojo, ali ka-

kega drugega korist na tak brezmeren način in pod takimi brezmernimi pogoji, da jih po naravnem teku stvari dolžnikovo gospodarstvo ne more prenašati; njemu mora biti glede na dejanske razmere, v katerih živi dolžnik, znano, da brezmernost njegovih zahtev vtegne vničiti, oziroma pospešiti vničenje in pogubo dolžnikovega gospodarstva.

Kdor, poznajoč razmere dolžnikove — naj bode to dolžnikova lehkomišelnost, ali kaka stiska in nujna potreba, ali pa slaba razumnost, neizkušenosť ali razburjenost — porabi ravno to stanje dolžnikovo v svojo ali kakega drugega korist, zahtevaje brezmerne imovinske dobičke, ta ga „dere“ v gospodarskem oziru, ta je oderuh; kjer pa upniku take razmere dolžnikove niso znane, kjer ne gre namen njegov na to, izsesavati dolžnikovo gospodarstvo v svojo korist, tam ni govoriti o oderuštvu, naj bodo sicer pogoji še tako ostri in težavni, ker tukaj ni tistega kaznjivega namena, katerega zahteva zakon.

Tudi tega zakonitega znaka ni dobiti v navedenih slučajih: kupec terjatve se je branil in le vsled moledovanja ženice vdal se je njeni prošnji, obljubivši jej 120 gld., s čimur je bila ona takoj zadovoljna; trgovec pa je kupoval les od ljudi, pri katerih se je zanašal, da ga dobi in je s precej visoko „aro“ hotel se le zagotoviti, da bodo stranke tem gotoveje spolnile svojo obljubo. Niti prvemu, niti drugemu ni bilo na tem, tuja gospodarstva izsesavati, jih z brezmernimi zahtevami spravljati v nevarnost pogube.

3. Predmet oderuštva je gospodarstvo, ne pa oseba dolžnikova; zatoraj zahteva zakon, da si storilec z zgoraj označenim namenom da obljubiti ali nakloniti imovinskih dobičkov, tedaj dobičkov iz dolžnikove imovine in njegovega gospodarstva.

Če bi kdo posodil komu kaki znesek pod še tako ostrimi, za osebo znabiti neznosnimi pogoji, n. pr. da ne sme občevati z kako drugo osebo, da je ne sme vzeti v zakon, da mora prestopiti k njegovi veri, i. t. d. ne mogel bi se smatrati za oderuha, ker njegovim zahtevam ni predmet dolžnikovo gospodarstvo in njegova imovina.

4. Imovinski dobički v škodo dolžnikovega gospodarstva morajo biti brezmerne. Kedaj so brezmerne, ne določuje

zakon in zakonodajatelj opustil je s prevdarkom predlog Cansteinov v „Ger. Zeitung“ 1880., št. 2., 3., 4., da naj se določi natanko visokost in mera dobička. Ko bi se bila določila taka meja že v zakonu, znal bi si pač vsak oderuh pomagati in pazil bi, da ne prekorači te meje, vendar pa bi bilo lahko njegovo, do te skrajne meje segajoče izsesavanje dolžnikovega gospodarstva po djanskih razmerah tako, da ga mora vsak previden človek zaznamovati za najhujše oderuštvo!

Ako kje, umestno bilo je ravno pri oderuštvu, prepustjati presojo o brezmernosti dobičkov previdnemu in razumnemu prevdarku sodnikovemu glede na vsaki posamezni slučaj. Brezmernost imovinskih dobičkov presoja toraj po našem zakoniku sodnik v vsakem posameznem slučaju, oziraje se na dejanski položaj; zaupano mu je s tem veliko, vendar pa je to edina pot, po kateri se pride najgotoveje do resničnega in pravičnega presojevanja vsakega posameznega slučaja, če je sodnik vesten, natančen in svojemu odgovornemu poklicu tudi kos.

5. Brezmernost imovinskih dobičkov mora biti taka, da po razmerah, v katerih živi dolžnik, v t e g n e nakopati ali pa pospešiti njegovo pogubo v gospodarstvu; nikakor pa ni treba, da se mora to zgoditi; zadostuje, da je brezmernost taka, da se po naravnem teku stvari more kaj takega zgoditi.

Tudi to ima presojeti kazenski sodnik po svojej vesti in previdnosti z ozirom na dejanski položaj.

Če je bil dolžnik ob času sklepanja dotičnega kreditnega opravila že v slabih, poginu se bližajočih gospodarskih razmerah, ne izključuje to nikakor oderuštva, ker zakon govori tudi o pospeševanju gospodarskega pogina.

V na primer navedenem drugem slučaju tudi znakov, pod št. 4. in 5. navedenih, ni dobiti; lesni trgovec ni zahteval ničesar brezmerne v pogubo kakega tujega gospodarstva; kupoval je les po navadni ceni, prodajalci so imeli odločitev, spolnijo li pogodbo, ali ne, v svojih rokah; ako so les prodajali in jemali denar, imeti so morali les v gozdu, ker sicer bi bili oni trgovca sleparili; treba jim je

bilo toraj le o pravem času oddati trgovcu les, in ta jim potem ni mogel ničesar storiti; če pa niso držali svoje besede, dolžni so bili „aro“ povrniti v dvojnem znesku; res jih je zadelo to hudo, ker je bila „ara“ visoka; a krivi so si bili tega sami, trgovcu se ne more očitati, da je oderuh. Če jih pa pri tem ni zadela nikaka krivda ali pa če je bil trgovec kriv, da se pogodba ni spolnila, tedaj pa so bili opravičeni v zmislu § 908. o. d. z. pred civilnim sodnikom vgovarjati tožnikovej zahtevi.

Ako slednjič še opomnim, da določbe o oderuštvi ne veljajo za trgovska opravila, pri katerih sta upnik in dolžnik trgovca v zmislu čl. 4., 5. in 6. trgovskega zakonika z dne 17. decembra 1862., št. 1. d. z. ex 1863., povedal sem to, kar je bilo temu spisu namen; kajti zakon z dne 28. maja 1881. št. 47. d. z. obsega še druge za kazenskega kakor tudi za civilnega sodnika važne določbe, katerih razpravljati pa tukaj ne nameravam.

Dr. K.

Komu se sme prisoditi odškodnina v kazenskej pravdi?

Rešitev vprašanja, komu gre prisoditi odškodnino? v kazenskej pravdi, je toliko važna, da se mi zdi umestno, pozornost častitih čitateljev „Slov. Pravnika“ vnovič obrniti na isto; in to tem bolj, ker v obširni literaturi, narasli ob priliki razmotrivanja načel kazensko-pravdnega reda z dne 23. maja 1873., vsaj kolikor mi nje je bilo dozdej na razpolaganje, ne nahajam enakega proizvoda, in je „Slov. Pravnika“ prvi časnik, koji je odpri svoja predala dotičnej razpravi.

Temeljita in povsem jasna in prepričalno podprta razprava g. X. v 3. številki tega lista podaja nam o namenu in pogojih adhaesivnega postopka toliko velevažnih podatkov, da bi bilo popolnoma odveč, ta moment razkladati še dalje. Ali dovoljeno mi bodi posebno povdarjati, da po moji misli

s tem še ni rešeno vprašanje, ali gre poškodovanemu, koji se kazenskemu postopku izrečno ni pridružil, prisoditi ob priliki kazenske razsoje tudi zahtevano odškodnino, ali ne?

Gosp. X. poskuša ostrini tega vprašanja izogniti se, postavlja (na strani 70., pod št. 4.) načelo, da za pridruženje ni treba, da se vrši v določeni obliki, da le ni dvomno, da zahteva poškodovani, naj se njegova določeno izražena odškodninska zahteva reši v kazenski pravdi. Dobro — če zadostuje prošnja poškodovanca, stavljena v dotični ovadbi, oziroma tekom poizvedeb ali preiskave in slučajno tudi glavne razprave, naj se mu prisodi odškodnina, temu načelu, nimam proti temu ničesar oporekati, vprašam le: Vgaja-li ta misel pojmu pravnega (dostojnega) naznila (gehörig formalisirt) kojega nahajamo v razlogih plen. razsoje z dne 28. junija 1882., št. 5247., (št. 466. zbirke) dalje, vgaja-li ista tenoru stavka v § 48. št. 1. alin. 2. k. p. r. „če izreče voljo pristopiti kazenski pravdi“.

Mislím, da ne; vsaj dokazila, s kojimi podpira g. X. svojo trditev, mi niso nikakor odvzela prepričanja, da zahtevati odškodbo in priklopiti se kaz. postopku, ni eno in isto; in s tem, da jaz previdim mej obema izjavama bistveno in tudi, kakor že rečeno, v praksi nahajajočo se razliko, ne provzročim nikakoršne nedoslednosti.

V tem uverjenji podpira me — vsaj meni se to dozdeva — tudi Mitterbacher (pag. 5. št. 2.) trdeč: „pogoj adhaesivne „pravde je dokazilo številno naznačenega zahtevka kaznjivim dejanjem poškodovanega (die Nachweisung eines ziffermässigen privatrechtlichen Anspruches seitens des durch die strafbare Handlung Verletzten); in njega izjava, da se „pridruži zaradi le-te kazenskemu postopku (sowie dessen „Erklärung, sich dieserwegen dem Strafverfahren anzuschliessen).“

Želeti bi bilo tedaj povsem natančnega določila edino merodajnega faktorja o tem, kaj si misli on o pojmu: „gehörig formalisirt“ — ker ni misliti, da bi bil ta izrek brez tehtnega vzroka našel pot v navedene razloge.

Nikakor mi pa ne vgaja načelo, da je pristop do začetka glavne razprave *conditio sine qua non* prisojila odškodnine v kaz. postopku.

Naj navedem samo par slučajev iz praktičnega življenja :

1. A zalučil je, da bi se maščeval, tedaj zgolj iz hudobije, precejšen kamen v izbo sosedovo, v kateri je bilo več ljudi, in razdrobil šipo. Poškodovani B, kot priča tekom poizvedeb zaslišan, ceni škodo razdrobljene šipe na 15 kr., ne da bi stavil kakega posebnega odškodninskega predloga, in ne da bi ga bil poizvedovalni sodnik o tem vprašal v zmislu § 172. k. p. r. — Pri glavni razpravi kot priča pod prisego zaslišani B zahteva, da se mu odškodnina 15 kr. pripozna.

2. Pri glavni razpravi proti znanemu tatu P. kot priča pod prisego zaslišani N. spozna v množini pri tatu vgrabljenih in kot *corpora delicti* v sodnici nahajajočih se reči tudi njemu (priči) vkradene zdaj že nekoliko predrugačene hlače in zahteva, ker istih v sedajni obliki več rabití ne more, odškodnine 2 gld. potom kazenske sodbe.

3. Državni pravdnik vpoloži zgolj na podlagi ovadbe v zmislu § 90. k. p. r. obtožbo, in poškodovani dobi še le pri glavnej razpravi priliko, potegovati se za svoje zasebnopravne zahteve.

V navedenih slučajih — in takih nam podaja vsakdanja praksa v izobilji — nahajamo vse podatke za prisojo, izvzemši tega, da poškodovanci svojih zahtev za-njo niso staviли še p r e d začetkom glavne razprave, in vender bi ne vgajalo glavnim načelom pravosodstva, odbiti povsem pojasnene in vtemeljene (§ 4. k. p. r.) odškodninske zahteve zgolj zaradi tega, ker so jih oglasili še le tekom omenjene razprave. To bi bil formalizem, hujši od rimskega; in nikakor ne v soglasji s popolnoma jasnimi načeli ravnokar citiranega paragrafa.

Vtegnilo bi se mi vgovarjati, da prisoja odškodnine v teh slučajih že formalno ni dopustljiva, ker le zasebnemu vdeležencu pristojna pravica, staviti končne predloge v zmislu §§ 4., 252. in 270. št. 5. k. p. r., nikakor pa ne zgolj poškodovanemu.

Ali tudi ta vgovor je v očigled izrazu in pomenu §§ 4. in 366. k. p. r. popolnoma nevtemeljen; kajti le odločna izjava poškodovanca, da ne zahteva prisoje odškodnine h krati z razsojo sploh, oproščuje sodišče dolžnosti § 366. (glej tudi Mitterbacher, Strafprocess-Ordnung pag. 628., § 365. alin. 1.), in ni misliti, da bi zakonodajalec popolnoma preziral zgolj poškodovanca, koji predpisom § 47. k. p. r. bodi si iz katerega koli vzroka ni vstregel, ter bi ga puščal preko bogato obdarjene mize pristopljive le zasebnemu vdeležencu stati nevslšanega v kotu kot popolnega siromaka.

Spominjam se še, da je imel pri nekem okrožnem sodišči prvosednik pri glavnej razpravi navado, v slučajih, ko poškodovanec priklopa k kazenskemu postopku pred razpravo ni naznanil — ga še pred začetkom razprave vprašati, ali se pridruži zarad svojih zasebnopravnih zahtev kaz. postopanju, ali ne. Meni se dozdeva, da bi bila taka pomoč za silo, ne glede na to, da v kazenskopravnem redu celo nima zaslombe, prav odveč: kajti jasna beseda zakona v večkrat navedenih §§ 4. in 366. hrani v svoji obliki in vsebini podatkov dovolj, ozirati se pri razsoji tudi na zahteve poškodovane osebe, koja se ali sploh ali vsaj pred začetkom razprave ni pridružila kazenskemu postopku.

Pleško.

Ocena načrta ogrskega dednega prava.

Napisal e. kr. dvorni svetnik dr. A. Randa v Pragi *).

Ko je izgubila aviticiteta veljavo in ko so se po dogodkih leta 1848. državnopravne in gospodarske razmere na Ogrskem popolnem spremenile, je nastala, kakor znano neizogibna potreba tudi staro ogrsko dedno pravo popolnem spremeniti. Še nujniši je nastala ta potreba, ko je bil z

*) V naslednjem podajamo prevod zanimive ocene prof. Rande o načrtu ogrskega dednega prava. Oceno to objavilo je že več strokovnih listov, med njimi tudi „Právník“ v št. 10. t. 1. in po tem prirejen je naš prevod.

obnovljenjem ogrske ustave avstrijski državljanski zakonik, poprej z cesarskim patentom z dne 29. listopada 1852. l. uveden, zopet odstranjen.

Od te dobe sem, posebno pa od leta 1867. pričelo se je marljivo delovanje v reformi na Ogrskem veljavnega prava. V kratkem so si sledili novi civilni sodni red z dodatkom o zapuščinskem obravnavanju, varuški red, trgovinski zakon, menični in konkurzni red, kazenski zakon in novi izvršilni red poleg drugih važnih zakonov segajočih bolj v javno pravo kakor zakon o razvlastitvi, vodni zakon itd. Sploh se mora priznati, da je novejše ogrsko zakonodajstvo v primerno kratki dobi izdelalo celo vrsto dobrih zakonov in da je vsprejemaje in prenarejaje tuje pravo, posebno avstrijsko (kakor trgovinsko in menično) postopalo spretno in taktno. To velja posebno o ogrskem trgovinskem zakoniku, kateri je popolnši od nemško-avstrijskega bodisi glede na to, da se ne ozira na menj znane in malo praktične naprave, kakor tudi glede na to, da je vsprejel nove naredbe (kakor pravo zadrug itd.).

Bolj počasi pa, kar je lahko umeti, napreduje kodifikacija občnega državljanskega prava. Sicer pa je tu počasnejši tempo stvari sami le na korist! Načrt splošnega dela je bil že leta 1871. gotov. Sedaj je tudi že tiskano stvarno pravo, obvezno in dedno pravo. Načrt dednega prava je predložila justična uprava tudi že parlamentu. Storila je prav tako, kajti predno bode gotov cel zakonik, poteče še nekaj let, v praksi glede dednega prava se pa „pravna negotovost najbolj hudo občuti“; samostojno sestavljanje dednega prava tudi ne more biti na škodo, ker je dedno pravo navzlic svoji zvezi z drugimi deli prava, vendar le nekaka samostalna celota. Enako je tudi v avstrijskih deželah patent o dednem nasledstvu bil izdan že leta 1786. ter mu je sledila še le pozneje skupna kodifikacija vsega privatnega prava.

Omenjeni načrt o dednemu pravu je izdelal Dr. Teleszky. Da bi tudi tuja kritika o njem spregovorila svoje mnenje, dalo ga je kr. ogrsko ministerstvo za pravosodje prevesti po Dr. Kernu na nemški jezik (izšel v Budimpešti l. 1887.)

V obče moramo priznati, da je ta načrt, dasiravno tu ali tam potreben poprave, prav posrečen poskus zakonodajstva. Da se drži, kolikor moč historične kontinuitete prava in da se naslanja posebno na avstrijski in saksonski zakonik, mu je gotovo le v prid. Pogostem pa gre načrt svojo pot ter popolnuje in modificira prevzeto pravno snov tako, da zasluži vso pozornost. Spominjam pri tej priliki le na to, kako je prenarejeno načelo parentelnega nasledstva, kako je predelano zakonito dedno pravo preživečega soproga in dedno pravo nezakonskih otrok. Manj posrečile pa so se po mojih mislih določbe o dedinski pogodbi, o pridobitvi dedščine, o odgovornosti dedičev, o preustrojeni sodnijski legitimaciji dediča, o čemer sem svoje mnenje že povedal v svojem spisu „Der Erwerb der Erbschaft“.

Sistematična razvrstitev snovi se v marsičem loči od sestave avstrijskega in saksonskega zakonika. Nikakor se mi iz praktičnega stališča nezdi neprimerno, da po vzoru Mommsenovega načrta zakona o dednem pravu ne pride najprej za splošnimi določbami (v drugem oddelku) testamentarno dedno nasledstvo na vrsto ampak zakonito dedno nasledstvo; potem (v tretjem oddelku) sledi pravo dolžnega dela in še le potem (v četrtem oddelku) dedovanje iz poslednje volje in dedinske pogodbe — kajti v vsakdanjem življenju je navadno intestatno nasledstvo in pravo dolžnega dela postavlja testatorju neprestopne meje.

V soglasji s sedanjim avstrijskim pravom in, kar se tudi sme reči, v soglasji z modernim pravom se zakonito dedno nasledstvo ne ozira na to, od kod pohaja zapuščinsko imetje. Dosedaj velja na Ogrskem nasprotno načelo: paterna paternis, materna maternis, načelo katero se nahaja v mnogih virih nemškega prava in v starejšem pravu nekaterih avstrijskih dežel, posebno na Tirolskem. Pa že Karol VI. je v svojih večji del soglasnih dednih patentih za razne Notranjeavstrijske dežele po vsej pravici zavrgel ono načelo, ki je dajalo povod k neskončnim prepikom in drugim pravdam. Čudimo se, kako je mogoče, da se na Ogrskem še dandanes prepirajo o tem, ima-li se to načelo

pri nasledstvu ascendentov in postranskih sorodnikov obdržati ali odstraniti!

Zelo zanimivo je vravnano intestatno nasledstvo. Da se načrt ni vrnil k načelom rimskega prava, kateri našim nazorom nasprotujejo, je lahko umeti. Tudi ni šel po sredni poti saksonskega in curiškega zakonika in ravno tako ni zavzel stališča prehodnega francoskega prava.

Naš državljanski zakonik se drži dosledno sisteme parentelnega nasledstva, po kateri spadajo vsi sorodniki združeni po najbližnem skupnem predniku v eno vrsto in bližja vrsta izključuje oddaljenišo.¹⁾

Ni treba dokazovati, da je parentelno nasledstvo avstrijskega prava zelo jednostavno in da vse slučaje nedvomno vravnava, o tem je dala skušnja najboljše spričevalo. Drugo prašanje pa je, ali se da odobriti razširjenje intestatnega nasledstva na peto in šesto vrsto (na potomce zapustnikovega prededa in predprededa), kjer si stranski sorodniki že niso več v svesti, da spadajo k eni rodbini, in ali bi ne bilo bolje dati prednost bližjim sorodnikom četrte vrste. Naredba, s katero bi se peta in šesta vrsta izključili od dedovanja, odzvela bi našemu državljanskemu zakoniku to, kar se na njem največkrat graja, namreč težave v oddaljenih vrstah iskati sorodnike in pa prehudo razkosovanje zapuščine.

Mej tem ko se Mommsenov načrt drži popolnem parentelnega nasledstva avstrijskega prava, zavzel je ogrski načrt neko posredovalno stališče, katero se bode v življenji gotovo dobro skazalo. Ogrski načrt se drži načela, da je parentelno nasledstvo v prvih treh vrstah (ki obsegajo zapustnikove otroke, stariše in stare stariše ter njih rodbine) popolnem primerno intimnosti mej sorodniki živečimi v svesti da spadajo k eni rodbini, nasproti pa vede to isto pravilo pri daljnih sorodnikih „ne samo h krivični in neprimerni

¹⁾ Da parentelno nasledstvo ni to, kar je občno nasledstvo nemškega prava, se v novejši dobi vedno bolj priznava. Najnovejša preiskavanja dokazujejo, da se parentelno nasledstvo ni vsprejelo v naš državljanski zakonik iz historičnih vzrokov, temveč po aprioristični dedukciji. Že pogled na starejše partikularno avstrijsko pravo in na Hortenove dokaze (Harrasowský, Cod. Theres. u. dess. Umarb. IV. str. 218.) mora o tem pričati.

delitvi, ampak tudi k neizmernemu razkosavanju zapuščin-skega imetja. Zato določuje za prve tri vrste strogo po parentelnem redu, za sorodnike drugih treh vrst pa nasledstvo po bližini kolena.²⁾ Tako hoče ogrski načrt zase pridobiti dobre lastnosti avstrijskega zakonika namreč njegovo jedno-stavnost in jasnost glede nasledstva, po drugi strani pa se hoče izogniti njegovim napakam posebno kar se tiče pre-silnega razkosavanja zapuščine v dalnih vrstah. In jaz mislim, da se po tej srednji — če tudi še ne najboljši — poti vstreže v prihodnje potrebam vsakdanjega življenja.

Vse hvale vredne so v ogrskem načrtu tudi preuredbe avstrijskega prava, kar se tiče zakonitega dednega prava preživečega soproga in nezakonskih otrok. Kajti ne da se tajiti, da ima preživeči soprog v §§ 757. do 759. o. d. z. v primeri z ascendenti in postranskimi sorodniki zelo slabo stališče in tudi del, kateri mu pripade k vžitku, kadar konkurira z enim ali z dvema otrokoma, je premajhen. Ali je prav, da dobi preživeči soprog, ki je z zapustnikom v zakonu morebiti 20 ali 40 let skupaj vžival veselje in skupaj pre-našal gorje in mu pri gospodarstvu stal na strani, ali je prav, da ta dobi samo eno četrtno zapuščine, v tem ko pripadejo daljnim sorodnikom pete in šeste vrste, ki zapust-nika še po imenu niso poznali in so morebiti ž njim v sorodu v desetem kolenu tri četrtnine zapuščine? Kdo se tu ne spominja „veselih dedičev“?

Tudi dosedanje ogrsko pravo v tem oziru ni bilo moč obdržati, kakor to načrt v uvodu sam priznava, ker ne gre delati razločka mej podedovanim in pridobljenim imetjem in ker ni prav, da ima vdova mnogo ugodniše dedno pravo kakor vdovec in ker slednjič taka delitev, kakor je dosedaj v navadi, ni samo v gospodarskem oziru škodljiva, ampak tudi v nravnem oziru, ker vzbuja nasprotne interese mej dediči, ki so med seboj v svaštvu. Načrt je zato postavil

²⁾ Toraj drugače kakor curiški zakonik, po katerem je sicer paren-telno nasledstvo dopuščeno za prve štiri vrste (§§ 1893. in sl.) pa v tretji in četrti vrsti modificirano na korist bližjim sorodnikom, in tudi drugače, kakor v saksonskem zakoniku, kateri (§§ 2016. in sl.) pozna v vseh vrstah samo gradualno nasledstvo.

dedno pravo mej zakonskima na širjo in pravičnišo podlago. Preživeč soprog dobi kadar konkurira z otroci najmanj četrtno, sicer pa tudi tretjino ali polovico zapuščine k vžitku in sicer: čem manj je otrok (3, 2, 1), tem večji njegov delež ($\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$), vrhu tega pa še vžitek deležev svojih otrok do njih polnoletnosti.²⁾

Če pa ni otrok in če konkurira preživeči soprog z ascendentimi ali postranskimi sorodniki zapustnikovimi pripade mu dedščina v last in sicer:

- a) Kadar deduje ob enem z zapustnikovimi stariši in njih rodbino polovica zapuščine.
- b) Kadar deduje s starimi stariši zapustnikovimi in njih rodbino, dve tretjini zapuščine in vsa oprava in pohišno orodje.
- c) Če pa ni nobenega tu naštetih sorodnikov, dobi preživeči soprog celo zapuščino. Po tem takem ima preživeči soprog ab intestato prednost pred sorodniki četrte in daljnih vrst.

To razločevanje mej bližnimi, oddaljenimi in najbolj oddaljenimi sorodniki je vse hvale vredno in ogrski načrt ima v tem praktičnem prašanji veliko prednost pred občnim in avstrijskim pravom. (To razločevanje je v duhu sedaj veljavnega ogrskega prava in ima zaslonbo tudi v italijanskem zakoniku.)

V novejši dobi razlagata Pfaff in Hofmann, Comm. II. str. 741. in sl. §§ 757. in 758. o. d. z. tako, da preživečemu soprogu, kadar konkurira z otroci, ne pripade četrtnina oziroma manjši del zapuščine v vžitek temveč v last a da je ta lastninska pravica omejena z zakonito fideikomisarno substitucijo otrok živečih o smrti zapustnikovi. K temu razlaganju ne sili omenjena pisatelja pomanjkljivost v teoriji, ampak, kakor pravita, praktična nemogočnost dosedanjega tolmačenja § 757. d. z. Resultati dosedanjega tol-

²⁾ Nerazumljivo je, zakaj da se ima v § 35. določeni vžitek pri imetji v zakonu z vkupnim premoženjem pridobljenem omejiti „na primerni del zapuščine, katera se nahaja poleg vkupnega premoženja“. Polovica tega premoženja pride na vsak način v zapuščino, druge polovice pa itak ne smemo v poštev jemati.

mačenja so baje preveč prisiljeni. Zapustnik n. pr. ostavi vdovo in šest otrok. Tu je precej treba dvojne delitve: Dedščina vsakega otroka znaša na papiru eno šestinko zapuščine, v resnici pa dobi začasno le eno sedminko; preživečemu soprogu pa pripade vžitek ene sedminke. Kje pa je ta sedminka? Ker je v tem slučaju šest enakih deležev, dobi preživeči soprog od vsakega teh šestih deležev eno sedminko v vžitek toraj vkup šesteri vžitek k šestim dva in štiridesetinkam zapuščine. Vsako dete ima plenum dominium sedmega dela cele zapuščine, k eni dva in štiridesetinki zapuščine pa nudam proprietatem. — To je vender preveč umetalno! Tako Pfaff in Hofmann l. c.

Če je to očitaneje proti dosedanjemu razlaganju § 757. opravičeno, potem velja tudi proti § 33. ogrskega načrta: kajti razloček mej tem § in mej § 757. o. d. z. je samo kvantitativen.

Pa jaz menim, da navedeni vzroki o praktični neizpeljivosti zakonovih določb niso vtemeljeni. Petinsedemdesetletna skušnja našega občnega državljanskega zakonika ni dala nikdar povoda k tožbi zaradi „praktične neizpeljivosti“ navedenedoločbe. Jaz sam sem v dolgi svoji praksi lepo število zapuščin obravnaval, pa še nikdar ni bilo v tem oziru nobene zapreke. Vsaj tudi takrat ni nobene zapreke kadar je podoben vžitek v poslednji volji sporočen. Sicer imata Pfaff in Hofmann prav, da je v navedenem slučaju šesteri vžitek ene dvainštiridesetnike zapuščine. Pa v tem ni nič posebnega ali praktično pomisleka vrednega. Navadno se v praksi prisodi zapuščina otrokom vsakemu k določenemu deležu, v našem slučaju k eni šestinki s pridržkom pravice do vžitka virilnega deleža, v našem slučaju ene sedminke; pravilneje bi bilo reči: s pridržkom pravice do vžitka ene sedminke vsakega deleža. Tudi vknjižba pravice do vžitka v javno knjigo se da v navedenem smislu pravilno izvršiti.⁴⁾

⁴⁾ V vsakdanjem življenju se ta pridržek pravice do vžitka niti ne čuti, ker v slučaju če je preživeči soprog že star, v kratkem času ž njegovo smrtjo prestane, če je pa še mlad, navadno kot oče ali varuh vso zapuščino oskrbuje Pfaff in Hofmann sama l. c. prav dobro pripominata, da se

Jaz menim, da je to novo tolmačenje § 757. o. d. z. historično in dogmatično krivo. Ne glede le na historično kontinuiteto, katera vendar ni samo zunajna, pravi se v § 757. na konci doslovno: „Das Eigenthum daran (t. j. na dednem deleži ozir. na četvrtini zapuščine) bleibt den Kindern“. Last je toraj otroška od začetka („bleibt“). Pfaff Hofmann pa v „mislih dostavljata“: „(bleibt) vorbehalten“, ker sicer bi zakon slovel: „es gebührt, gehört“. Pa v zakonu ni nikjer povedano, da zadobe otroci last omenjenega deleža še le po smrti preživečega soproga in pravega vzroka misliti si tak dodatek, ki smisel zakona popolnem spremeni, jaz ne vidim. Če pravi sledeči § 758. o. d. z.: „Ist kein Kind vorhanden, so erhält der überlebende Ehegatte das unbeschränkte Eigenthum auf den vierten Theil der Verlassenschaft“, je sklep a contrario (sam na sebi že nevaren) da ima preživeči soprogo v § 757. „omejeno last“ že zaradi tega izključen, ker je vodilna misel v § 758., kar Pfaff in Hofmann na str. 759. in sl. sama prav dobro pripominata, sledeča: last (preživečega soproga) je kvalitativno neomejena, kvantitativno pa omejena s tem, da se ima všteti kar § 758. v drugem stavku našteva. Besedi „unbeschränktes Eigenthum“ se torej nanašati na končni stavek § 758., ne pa na prejšni § 757.

Iz praktičnega stališča in de lege ferenda pa se že zato no priporoča zakonita fideikomisarna substitucija zapustnikovih otrok k dedinskemu deležu, kateri pripade preživečemu soprogu v last, ker je potem vnovič obravnavanje tega fiduciarnega imetja neizogibno.

Dasiravno ni dvomiti, da po ogrskem načrtu (§ 33 in sl.) preživeči soprogo (če konkurira z zapustnikovimi otroki) ne dobi fideikomisarno omejene lasti gotovega deleža temveč dobi le vžitek, bilo bi dobro, da se že naprej prepereči vsako tako tolmačenje, kakor pri § 757. našega o. d. z., če bi se dostavilo, da last ostane vedno otrokom.

v življenji nasprotja tega dosedanjega tolmačenja malo in včasih celo nič ne kažejo, posebno kadar je (in to je navadno) preživeči soprogo pravi parens dedujočih otrok.

Hvalevredno je tudi, da načrt (v § 95. in sl.) — drugače kakor naš ob. drž. zakonik — preživečemu soprogu daja pravico dolžnega dela in sicer če konkurira z zapustnikovimi otroki, pravico k vžitku četrтинke zapuščine,⁵⁾ če konkurira s sorodniki druge ali tretje vrste, pravico na polovico intestatnega deleža in slednjič, če konkurira z oddaljenimi sorodniki, pravico na tretjino intestatnega deleža. Zakaj v poslednjem slučaju dolžni delež ne doseže polovice intestatnega deleža in je manjši, mi je popolnem nedoumno.

Nasproti temu pa ni prav in ni opravičeno, da stari oče in stara mati nimata dolžnega dela. V motivih (pag. X.) se to tolmači kot logični nasledek pravila, da nujno dedno pravo sloni na zakonitem dednem pravu in po obstoječem parentelnem redu imajo zapustnikovi bratje in sestre prednost pred starim očetom in staro materjo. Pa logično in dosledno bi bilo reči, da stari oče in stara mati nimata pravice do dolžnega dela takrat, kadar nista zakonita dediča, to je, če žive še stariši zapustnikovi in njih rodbina. Če pa jima pristaje zakonito dedno pravo, kadar „pride nanja vrsta dedovati po zakonu“ takratbi zahtevala ravno doslednost, da bi jima bila dana nujna dedna pravica. Razven tega govori proti tej trdi in našim nazorom protivni določbi tudi to, da ona ruši reciprociteto v navedenem dednem pravu. Motivi sicer navajajo proti temu, da stare stariše z vnuki navadno ljubezen bolj veže, kakor nasprotno in gre vnukom zakonito dedno pravo po starih stariših in zaradi tega tudi nujna dedna pravica, ker stopijo na mesto prej umrlih svojih starišev, nasprotno pa stari stariši nikdar ne stopijo na mesto pravih starišev.

Pa prvi teh dokazov govori bolj za našo trditev kakor za nasprotno in bi imeli zato prej vnuki biti izključeni od nujne dedne pravice. Kar se pa tiče drugega dokaza, opira se na napačen pojem o tako imenovanem pravu nadomestovanja. Tudi oddaljeni descendentii dedujejo iz lastne pravice in le kar se tiče delitve zapuščine, po steblih representirajo

⁵⁾ Tudi tu se spotaknemo ob oni nedosledni dodatek, o katerem sem svoje mnenje že v 3. opomnji povedal.

potomci umrlega prednika. In ogrski načrt sam ima, kakor naš obč. drž. zakonik, pravi pojem o representacijski pravici ter v § 8. določa izrečno, da se v slučaji, če je dedič sposoben ali nevreden dedinske pravice, dela tako, kakor da bi bil pred zapustnikom umrl. Nesposobnemu in nevrednemu se toraj ne deferira in potomci njegovi dedujejo iz lastne pravice.

Glede dednega prava nezakonskih otrok se nam kaže ogrski načrt v svetlobi humanitete. Kakor znano sta v tem prašanji dve nasprotni skupini zakonov. Ena skupina po vzoru francoskega prava ne pripušča tožbe na pripoznanje nezakonskega očetstva, nasproti pa daje nezakonskim otrokom, katere je oče izrečno pripoznal, tudi kadar konkurirajo z zakonskimi otroci, popolno intestatno dedno pravico. Druga skupina (občno pravo, avstrijski in pruski zakonik) sicer poznata paternitetno tožbo, ne pripoznata po nezakonskim otrokom nikake zakonite dedinske pravice. Ogrski načrt pa ne pozna samo tožbe na pripoznanje očetstva temveč daje tudi nezakonskim otrokom, katere je oče bodisi v javni listini bodisi v privatni listini, ki ima svojstva testamenta, za svoje izrečno priznal, za njim zakonito dedno pravico, toda le takrat če ni zakonskih otrok, ne preživečega soproga niti starišev zapustnikovih (§§ 40.—45.). To poslednjo omejitev opravičujejo motivi z intimnostjo rodbinske zveze. Nam se posebno pri konkurenci z stariši ne zdi opravičena.

Oče nima vzajemne dedinske pravice po nezakonskem otroku (§ 45.). Če konkurira nezakonsko dete s potomci druge parentele, pripade mu polovica zapuščine, v konkurenci s starim očetom in staro materjo dve tretjini, če pa tudi teh sorodnikov ni, cela zapuščina. Tudi ta razdelitev je primerna in hvalevredna.

Pravosodje.

a) Troški kazenskega postopanja so škoda, o katerej je pristojen soditi civilni sodnik.

Dne 8. oktobra 1887. bil je G. W. zaradi prestopka zoper varnost časti po § 487. k. z. od okrajnega sodišča v Slovenjemgradu obsojen na 14 dni zapora. Okrožno kot vzkliceno sodišče predrugačilo je prvega sodnika obsodbo ter oprostilo obtoženca in izreklo, da ima zasebna obtožiteljica L. S. plačati vse troške.

Na podlagi te sodbe prosil je G. W. po svojem zastopniku dr. N., naj se mu odmerijo vsi narasli troški. V predloženem troškovniku bili so zaznamovani tudi troški za vožnjo v Celje, zamudo časa in zagovor pri kazenski razpravi. Prvi sodnik pripoznal je vse troške v primernem znesku. Proti temu izreku pritožila se je zasebna obtožiteljica ter v svoji pritožbi le splošno trdila, da so troški previsoki in omenila, da bi bila zamuda časa manjša bila, ko bi si bil zagovornik najel voz, ne pa se vozil po železnici v Celje. Okrožno sodišče v Celji je glede na to, da se zagovornikovi troški za pot v Celje in njegovo zamudo ne morejo smatrati potrebnimi ker je bil izvod vzklicnih razlogov že sam na sebi obširen, dalje glede na to, da je dr. N. pri isti priložnosti imel tudi še dva druga zagovora v Celji, — spoznalo, da je pritožba L. S. opravičena, ter zagovorniku namesto zamude pripoznalo le majhen znesek za razpravo samo, namreč toliko, kolikor se navadno prisodi odvetnikom v Celji bivajočim, od troškov za vožnjo in dijete pa le tretjino.

Dne 27. marca 1888. pod št. 1079. tožil je G. W. po dr. N-u. — L. S., da mu ima plačati v osmih dneh 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr. Tožba trdi, da je okrožno sodišče troške, ki so bili od prvega sodnika odmerjeni na 85 gld. 30 kr. znižalo za 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr., in pravi dalje: okrožno sodišče meni, da ima zagovornik od L. S. zahtevati le tretjino troškov za vožnjo v Celje in dijete, ker je imel baje še dva druga zagovora; to pa ni opravičeno, celo nezakonito, ker ni „in actis“ in tudi ni res, da bi bila druga dva klijenta kaj več plačala, kakor samo za zagovor (razpravo).

Po tem takem ima tožena še plačati dve tretjini teh stroškov 12 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr.

Da se zagovorniku za zamudo ni pripoznalo ničesar, oziroma le 5 gld., ni opravičeno zategavolj, ker nasprotnica v svoji pritožbi še

trdila ni, da so bili ti troški nepotrebni, marveč le, da so previsoki, in da je imelo sodišče le soditi o tem, da-li je od prvega sodnika potrjeni znesek 40 gld. za zamudo časa skozi dva dni previsok ali ne. Iz tega vzroka bi imela nasprotnica plačati še za zamudo časa 35 gld.

Dalje še trdi tožnik, da je gotovo nedosledno, troške za vožnjo, če tudi le deloma pripoznati, zamudo časa pa, ki je nastala vsled te vožnje, smatrati nepotrebnej — da mu pred kazenskim sodnikom ni mogoče več pomagati si, in prosi, naj mu civilni sodnik prisodi znesek 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr.

Sodnik v malotnem postopku v Slovenjemgradci je po končani malotni razpravi vgodil tožbi iz sledečih

r a z l o g o v ;

Prvo prašanje v tem slučaju je gotovo, da-li je civilni sodnik sploh pristojen ali ne — to vprašanje se mora potrditi.

Sploh je vprašanje, katere troške in v katerem znesku jih ima kdo povrniti drugemu, istotako vprašanje civilnega prava kakor vprašanje, kakoršno odškodnino ima terjati tisti, ki je bil poškodovan vsled kakega kaznjivega djanja. Kazenski sodnik res tudi mnogokrat o teh vprašanjih sodi, pa le provizorno, ker še vedno zamore tisti, kateremu ni bil pripoznan celi zahtevani znesek, bodi-si odškodnine, bodi-si stroškov nastopiti pot civilne pravde.

Zastran odškodnine zasebnih vdeležencev to zakon izrečno določuje; ravno ti razlogi pa, ki so zakonodajalca nagibali k določilu, da ne more kazenski sodnik o teh vprašanjih konečno (definitivno) soditi, marveč da je še vedno vsaki stranki pot civilne pravde dopuščena, potrjujejo mnenje, da judikatura civilnega sodnika ne more biti izključena, kadar gre le za troške.

Ako je vse to res, se bode sicer civilno sodišče pristojnim smatralo, pa bode vendar - le, vsaj navadno, izrek kazenskega sodnika spoštovalo ter ga ne bode brez potrebe premenilo. Taki posebni vzroki se pa nahajajo v današnjem slučaju. Okrožno sodišče izreka sicer, da niso bili troški za vožnjo v Celje oziroma za zagovor v Celji potrebni, na drugi strani pa le te troške vsaj za vožnjo deloma potrdi, dalje taisto brez vsake podlage in ne da bi bila nasprotnica to trdila, misli, da je dr. N. od drugih dveh strank prejel dve tretjini svojih stroškov za pot, kar pa ni res, ker je dr. N. kot pričča zaslišan potrdil, da je

od drugih strank v Celji slučajno bil najet, ker ste ga ravno tam videli, in da mu ti stranki niste plačali ničesar za pot, marveč le za zagovor, kakor kakemu celjskemu odvetniku.

Glede dalje na to, da razlogi okrožnega sodišča sami sebi nasprotujejo, mora civilni sodnik samostojno prevdarjati, da li mora nasprotnica povrniti zagovorniku tudi troške za potovanje v Celje ali ne. Tudi to vprašanje se mora potrditi, ker je imel obtoženec pravico, zagovarjati se in v ta namen naprositi svojega že popolnoma v tej stvari podučenega zagovornika.

Namen tožnikov ni bil, da bi nasprotnici le večje troške napravil marveč le, da bi se branil proti obtožbi, potrebni troški se mu pa morajo povrniti. Kar pa zadeva visokost zneska samega, je gotovo, da ni previsok.

Proti tej sodbi vložila je toženka pritožbo ničnosti, sklicevala se na vzroka ničnosti po § 78 št. 1. in 2. mal. post. ter povdarjala, da nima o troških kazenske pravde (§ 390., 392. in 393 k. p. r.) nikdo drugi soditi kakor le kazenski sodnik, da civilno postopanje ni bilo več opravičeno in civilni sodnik nepristojen, dalje da bagatelni sodnik že zategavolj ne bi smel soditi, ker terja tožnik svoje troške v 50 gld. presegajočem znesku, namreč 85 goldinarjev.

Nadsodišče v Gradci je to pritožbo odbilo z ozirom na zakonite razloge prvega sodnika in glede na to, da ne zahteva tožnik v svoji tožbi ničesar drugega kakor le svojo škodo, kar po zakonu sme, dasiravno mu ni bila od kazenskega sodišča izrečno pridržana pravica nastopiti pot civilne pravde, dalje z ozirom na to, da terja tožnik v tožbi le ostanek skupnih troškov 85 gld. 30 kr. namreč le 47 gld. 66 $\frac{1}{2}$ kr., toraj znesek, ki spada pred bagatelnega sodnika.

Dr. J. H.

b) Če sta se zakonska po tem, ko so nastopili važni vzroki za ločitev v zmyslu § 109. o. d. z., zopet združila, zamore se v tožbi na ločitev od mize in postelje ozirati le na tiste vzroke, ki so nastopili po zopetni združitvi.

Tožba M. K. proti svojemu možu J. K. zaradi ločitve od mize in postelje s p. se je odbila v vseh instancah; pred prvim sodnikom iz teh

razlogov:

Kot vzrok tožbe in zaželjene ločitve od mize in postelje je toženica v predstoječi tožbi navajala, da jo je toženec kmalo po sklenjenem

zakonu, ko je zbolela, s svojo materjo zapustil, jo samo brez postrežbe pustil, da so morali za njo, ker hrane od njega ni dobivala, njeni stariši skrbeti, da ji je rekel: ti si gnoj, če ne vstaneš te bodem s kopačo iz postelje vrgel, da je njeno sestro, ko ji je stregla, strani spodil; da ji je žugal, da jo bo sesekal, ako iz postelje, na kateri je bolna ležala, ne vstane; da jo je, ko je zavoljo tega od njega šla, pa se zopet vrnila, vnovič, ker ni hotela svoje polovice vinograda prodati, psoval, imenovaje jo: hudič, kuzla, kurba; da je priča J. G. pričala, da je cele dneve in noči po krčmah pijančeval in za druge ženske, ktere je seboj vodil, večje svote na zapitnini plačeval, da je kupovino za štiri živinčeta in za vinograd zapil in zajedel, da ji je žugal, da jo bode vbil; da jo je potem, ko je vsled tega zopet od njega šla, pa se meseca februvarja 1886. l. zopet k njemu vrnila, 14 dni po vrnitvi vnovič, kakor poprej zmerjal, pred njo vse zaprl in ji jed zabranil, ter se tistokrat izrazil, da bi svojo ženo ubil, če bi vedel, da ne dobi več, kakor tri leta ječe, — in je za te od toženega zanikane okolnosti ponudila pričevanje po pričah z dopolnilno, oziroma glavno prisego.

Uvaževaje pa, da priči J. G. in A. G. niste potrdili, da je J. K. svojo ženo v njeni bolezni brez postrežbe pustil in jo zapustil, temveč potrdili, da ji je parkrat tudi kave prinesel; uvaževaje, da je precej, ko je tožnica pri tožencu zbolela, njegova rejenka N. k njenim starišem prišla in njim to naznanila, da je pa tudi toženec za njo v času njene bolezni skrbel; uvaževaje, da je priča J. G. sicer potrdila, da jo je toženec, ko je bila tožnica bolna, od hiše spravil, da se pa to djanje ne sme razlagati v tem smislu, da je hotel svoji ženi postrežbo odtegniti, ker je besedam: „spravi se domov“, pristavil: „bo že rejenka stregla in kuhala“;

uvaževaje, da priča J. B. zanikava, da bi bila slišala, da je toženec svoji ženi, ko je ležala, rekel da jo bo sesekal, ako ne vstane; uvaževaje, da ravno ta priča potrjuje, da je, ko je tožnica 10. aprila 1884. po nekem domačem prepiru s svojo sestro J. G. k njej prišla in jej tresoča se tožila, da jo je njeni mož kregal, toženec za njo k priči prišel ter jo prosil, naj gre ž njim nazaj in naj ne hodi domov, da ga pa tožnica le ni hotela slišati, da je potem popoldne njen oče po njo prišel in da jo je pri tej priliki toženec še celo na voz zanesel;

uvaževaje, da priče J. A., F. B., in F. K. niso potrdile, da je Janez K. kupovino za štiri govedi in za vinograd zapil; pa tožnica

tudi sama ni trdila, da je s tem precejšnji del njenega premoženja zapravlil;

uvaževaje, da se vse te okolnosti, potem pa tudi trditve tožnice v tožbi, da ji je toženec rekel, ko je bila bolna, ti si gnoj, če ne vstaneš, te bom s kopačo iz postelje vrgel, da jo je s kurbo, kuzlo in hudičem psoval, da ji je žugal, da jo bode vbil, — če bi bile tudi vse dokazane, važnim ali nevarnim smatrati ne morejo, kar je toženka sama s tem dokazala, da se je zopet vrnila k možu, kar ne bi bila storila, če bi se bila res pred njim zelo bala;

uvaževaje dalje, da tudi priče F. K. in F. B. niste potrdili, da je toženec pred tožnico okoli 14 dni potem, ko se je meseca februarija 1886. l. zopet k njemu vrnila, vse zaprl in da ji nič jesti ni dal, da je temveč zadnja priča izpovedala, da je le slišala, da toženega mati in sestre to storijo, da pa je tožnica večkrat pred njim rekla, da bi s tožencem že shajala in tudi ž njim šla, kamor si bodi;

če ste nadalje tudi priči F. in J. B. potrdili, da je v tem času toženec proti njima rekel, da bi svoji ženo vbil, če bi vedel, da ne dobi več, kakor 3 leta ječe, se vender ta izrek z ozirom na zgoraj navedeno izjavo tožnice, da bi s tožencem že shajala in tudi ž njim šla, kamor si bodi, potem pa tudi, ker ni bil vpričo tožnice izjavljen, ne more smatrati nevarnim in to tem manj ker je bil pogojno storjen.

Ker se po vsem tem tehtni vzroki za ločitev v zmyslu § 109. o. d. z. ne nahajajo, morala se je tožba zavrniti.

Nadsodišče graško je s sodbo z dne 20. septembra 1887., št. 1474. prvo sodbo potrdilo iz sledečih

razlogov:

Prvi sodnik je glede na podatke preiskave in zasliševanja prič primerno omenil in razložil, da se nikakor ne more reči, da se nahajajo v predležčem slučaju v § 109. o. d. z. omenjeni ali pa kaki drugi važni vzroki za ločitev in to tem manj, ker sta se zakonska meseca februarija 1886. l. zopet združila. Vsled tega moči se je ozirati le na tiste djanske dogodke, ki so se vršili še le po tem času.

Priče, zaslišane o teh dogodkih, niso potrdile, da bi toženec po omenjenem času tožnico večkrat žalil, psoval in ji hrano branil, tedaj se tudi ne more dopuščati glavna prisega v dokaz teh okolščin.

Kar zadeva pretenje z ubitjem, ko bi znal, da ne bode v več nego v triletno ječo obsojen, se je ozirati na to, da je take besede pri neomikanih ljudeh smatrati kot momentani pojav njihove surove narave in ne kot izraz kakega treznega in resnega namena in to v predležem slučaju temveč, ker toženec teh besed proti tožnici niti neposredno rabil ni. Z druge strani pa je preiskava tudi na dan spravila, da toženec ni hudoben in nevaren človek.

Prva sodba morala se je tedaj zavrniški apelacijo tožnice v celem obsegu potrditi.

Najvišje sodišče potrdilo je s sodbo z dne 10. aprila 1888, št. 467. sodbi nižjih instanc iz teh

r a z l o g o v :

Glasom spisov vrnila se je tožnica M. K. meseca februarija 1886. l. v hišo svojega moža J. K. ter je nekaj časa v zakonski zvezi živela, dokler ni svojega moža vnovič zapustila ter se podala k svojim starišem.

Tožnica se je toraj vsakakor spravila s svojim možem; s tem pa je tudi odrekla pravici, zahtevati iz teh razlogov ločitev.

Spravi bila je gotovo podstava nadeja, da bode mož zanaprej vestno spolnjeval svoje dolžnosti. Prejšnje dogodke, vršče se pred spravo, moči je toraj vporabljal le v podporo tožbe zaradi ločitve, če so nastopili novi vzroki za njo.

Kakor naglašajo razlogi sodbe nadsodišča moči se je v tej pravdi ozirati le na nevarno žuganje, omenjeno v istih razlogih. Da je imel toženec resne namene pri tem žuganju ter vsled tega tudi tožnica razloge za bojazen, da bi jo mož, če nadalje ž njim živi, trpinčil ter njeno življenje ali vsaj zdravje v nevarnost spravljjal, je neosnovana misel.

Na omenjeno žuganje se toraj ni ozirati, ozir na prejšnjo ravnanje toženčevu pa ni opravičen; zaradi tega prašanja, je-li ustanovi to ravnanje važen vzrok za ločitev v zmislu § 109. o. d. z. sploh ni treba reševati in tožba se je morala zavrniti brez nadaljnega raziskovanja.

c) K vporabi § 491. k. p. r.

Razloka c. kr. nadsodišča v Gradci z dne 25. aprila 1888, št. 4787.

C. kr. državni pravdnik je zaplenil neko številko perijodične tiskovine (lista), ker je po njegovem mnenju vsebina nekih dopisov

sposobna bila dražiti zoper javna oblastva in posamne uradne osebe (§ 300. k. z.). Sodni dvor, kateremu je drž. pravdnik v zmislu § 488. k. p. r. predlagal, naj se zasega potrdi, ter tudi prepoved razširjenja zaplenjenega lista izreče in vničenje tiskovine odredi, temu predlogu ni pristopil in je zasego preklical. To razloko je tudi potrdilo c. kr. nadsodišče, kateremu so bili spisi predloženi vsled pritožbe c. kr. drž. pravdnika.

Izdajatelj lista se je potem na podlagi določila § 491. k. p. r. obrnil do sodnega dvora s prošnjo, da bi se mu iz državne blagajnice povrnila škoda, ki jo je vsled zasege pretrpel. Škodo je zaračunal na 81 gld. 80 kr., ker je bil primoran napraviti novo izdajo lista. V dotični prošnji pa je samo sumarni račun sodišču predložil, ne da bi bil posamezne svote, ki jih je računal (za koleke, poštno pristojbino, papir, stavljenje, tisk, eskpedicijo), natančneje dokazal.

Sodni dvor je uvaževaje, da pristoji po § 491. k. p. r. poškodovancu v slučajih, ko bi se zasega preklicala, iz državne blagajnice le povračilo izkazane škode, — uvaževaje, da je po navedenej zakonovej točki treba to pravico do povračila v štirinajstih dneh pri sodišči ne samo naznaniti, ampak tudi vtemeljiti, to je: z dokazili, ki so poškodovanemu pristopna, dokazati, da je zahtevanje v celem obsegu opravičeno; uvaževaje da izdajatelj v svoji prošnji, s katero zahteva povračilo škode provzročene po neopravičeni zasegi, nikakor svoje pravice do odškodovanja ni vtemeljil ter tudi ni dokazal, da so številke, ki jih je postavil v svoj račun, istinite, tako da sodišče nima nikakoršne podloge, po katerej bi bilo moči izmeriti škodo — odredil, da se pokliče izdajatelj na preslišanje, pri katerem bi se mu naročilo, naj svojo zahtevo po zakonu izkaže.

Vsled tega sklepa je bil izdajatelj tudi preslišan in je v sodnem zapisniku posamezne svote svoje zahteve — kolikor toliko — izkazal. Ta zapisnik je bil sestavljen še v štirinajst dnevnem roku, katerega določuje § 491. k. p. r.

Na podlagi v ta zapisnik sprejetih trditev je potem sodni dvor razsodil, da pristoji izdatelju povračilo škode in mu je kot tako povračilo pripoznal svoto 53 gld. 80 kr.

C. kr. državni pravdnik vložil je proti obema sklepoma pritožbo, v katerej je posebno povdarjal: Sodišče ni imelo niti pravice, niti dolžnosti terjati, da bi izdajatelj svojo pravico natančneje izvedel in izkazal. Zakon dopušča povrnitev izkazane škode, ako jo poškodo-

vanec v prvih 14 dnevih skaže. Po nedvomljivih in jasnih zakonovih besedah mora toraj prositelj svojo škodo sam skazati. Ako sodišču ni podal potrebnih podlog za razloko, mora sodišče zahtevo zavriniti, ker nje poškodovanec ni skazal. Iz zakonovih besed se pa nikakor ne da sklepati, da bi bilo sodišče zavezano podpirati poškodovanega pri njegovi terjatvi, katero ima do državne blagajnice, ga povabiti, naj svoja dokazila navede in mu na tak način pripomoči k njegovi terjatvi. Poškodovanec mora vse to sam storiti, njemu morajo tudi znana biti zakonita določila. Država in poškodovanec sta v tej stvari kakor stranki v kakem pravdnem prepiru. Sodnik se mora v tem prepiru držati le zakonovih določil; kakor ne sme spodbujati poškodovanca naj zahteva svojo pravico, ravno tako ga ne sme opominjati, naj poda sodniku svoja dokazila. Sodni sklep, vsled katerega je bil izdajatelj poklican pred sodišče, da bi svoj zahtev vtemeljil, nasprotuje toraj proti določilu § 491. k. p. r. Sodnemu dvoru je zgolj pristojalo, prevdarjati, je-li se je zahtevalo povračilo pravočasno, je-li zahteva dostojno izkazana; da je sodišče našlo na eno ali drugo stran kako pomanjkljivost, moralo je prošnjo popolnoma zavriniti. Ker je tudi sodišče samo v svojem prvem sklepu spoznalo, da ni bila zahteva niti in q u a l i niti in q u a n t o dostojno izkazana, moralo je zgolj zahtevo odbiti. Na dalje je državni pravdnik tudi drugo razloko, s katero se je povračilo odmerilo, pretresoval in tudi tu povdarjal, da izdajatelj v omenjenem zapisniku ni podal sodišču nikakoršnih zadostilnih dokazov.

C. kr. nadsodišče je tej pritožbi vstreglo ter vničivši prvi sklep, vsled katerega je bil izdajatelj pred sodišče pozvan, da bi svoj izkaz dopolnil, izdajateljjevo zahtevo glede povračila škode v znesku 81 gld. 80 kr. zavrnilo, dosledno pa tudi drugi sodiščev sklep, po katerem je bilo pripoznano izdajatelju povračilo škode v znesku 53 gld. 80 kr., preklicalo in sicer vse to — uvaževaje, da v slučajih, ko izkazi podani po vdeležencu glede njemu vsled nepotrjene zasege provzročene škode ne bi bili zadostilni, ni naloga sodiščeva napotiti vdeleženca, da dopolni pomanjkljivosti, uvaževaje, da se iz popolnoma stvarnih in zakonitih razlogov izpodbitega prvega sodiščevega sklepa ne da izvajati, da je moralo sodišče odrediti poziv poškodovanca v svrhu, da svojo zahtevo specifikuje, marveč da bi iz teh razlogov zgolj sledila zavrnitev zahteve, ki ni bila dostojno vtemeljena.

Pristojbinski slučaj.

V tožbi stavila je tožnica Josipina K. nastopno zahtevo :

Toženec Julij B., dolžan je tožnici Josipini K., namesto dolžnega dednega deleža po njeni hčeri Ernestini B. rojeni K. obljubljeni jej izplačilo v znesku 3000 gld. odračunši že plačanih 500 gld. v ostalem znesku 2500 gld. s 6% zamudnimi obrestmi od dne 7. julija 1883. in sodne troške plačati v 14 dneh da se ogne zvršilu.

V pravdi priložena je bila naslednja nekolekvana izjava z dne 7. julija 1882. :

Jaz podpisani Julij B. se s tem zavezujem gospej Josipini K. tekom dveh let plačati v obrokih znesek 3000 gld. s 6% obrestmi za odgojo mojih vnukov Marije in Frana, vrhu tega pa poravnati samostanu v N. odgojninski donesek za Marijo K. do konca šolskega leta 1883.

Ta izjava bila je nocijonirana ter je davčni urad izmeril na podlagi §§ 64., 79., 8., 91. a, B 1., II. pristojbinskega zakona, § 6. zakona z dne 13. decembra 1862. drž. zak. št. 89. in §§ 68. št. 2. in 65. št. 3. pristojbinskega zakona kolek v znesku 172 gld. 50 kr. in povišanje (globo) s 345 gld., skupaj v znesku 517 gld. 50 kr.

Vsled pritožbe razsodilo je finančno ravnateljstvo konečno tako-le :

Po § 4. zakona z dne 13. decembra 1862., št. 89. d. z. plačati je od vsake daritve premakljivih reči odstotninsko pristojbino po osobnem razmerji med darivcem in obdarjencem (tar. št. 91. B), če se je o daritvi napravilo pismo ali če se ima darovana reč izročiti še le po smrti darivčevi.

Če bi v pričujočem slučaju sploh bilo moč govoriti o daritvi, ozirati bi se moralo le na prvi primerlej, namreč, da-li se je o daritvi 3000 gld. ter o obljubi Julija B. plačevati svoji tašči Josipini K. preživilo za Marijo K. napravilo pismo z dne 7. julija 1882. v ta namen, da bi dokaz bilo proti izdatniku (§ 1., A, 3. prist. zak.).

Po razlogih sodbe najvišega sodišča z dne 2. novembra 1887., št. 9336., bi bilo v tem slučaju moči govoriti o daritvi le takrat, če tožnica Josipina K. z dopolnilno svojo prisego ne dokaže, da se je odrekla dolžnemu delu, pristojecem jej iz zapuščine njene hčeri (žene toženčeve) le pod tem pogojem, da se v zapuščino spadajoča specerijska stacuna ne proda ampak za tožničinega vnuka Franca ohrani, nadalje,

da toženec te svoje dolžnosti ni spolnil ampak je stacuno prodal ter obljubil tožnici kot odškodnino za to 3000 gld.

Če tožnica to prisego priseže je nedvomno, da se v tem slučaju med strankama ni sklenila daritna ampak odplačilna pogodba, po kateri se je tožnica odrekla dolžnemu delu, pristojecem jej po njeni hčeri, proti temu, da jej toženec plača 3000 gld., toraj je vsaka stranka nekaj dala.

Če tožnica prisege ne stori, ni moči govoriti o odplačilnej pogodbi in nastane vprašanje, dali se sme potem govoriti o daritvi, o kateri je bila napravljena listina z dne 7. julija 1882. Ker toženec po zakonu ni dolžan skrbeti za odgojo stričnikov svoje umrle žene, zadržuje vsakako listina z dne 7. julija 1882. obljubo daritve, obljubljeno plačilo pa se ni koj odrajtalo.

Iz daritne pogodbe, katera se je samo ustno brez djanske predaje sklenila, obdarjenec ne dobiva tožbene pravice. Ta pravica se mora po pismu vstanoviti (§ 943. o. d. z.) in sicer po § 1. zakona z dne 25. julija 1871., št. 76. d. z. v obliki notarskega pisma. Če se niti darovana reč ni predala niti notarsko pismo ni napravilo, je daritna pogodba neveljavna, obdarjenec nima tožbene pravice.

Vsled tega ne bi mogla tožnica v predležčem slučaju, če večkrat omenjene prisege ne priseže, iz navedene listine zarad pomanjkanja zakonite oblike izvajati nobene pravice in toženčeva obljuba bila bi brez pravne veljave.

Ker je po § 1. prist. zak. plačevati pristojbino le od pravnih opravil, z katerimi se po državljanskih zakonih vstanovljujejo pravice, ker po ukazu finančnega ministerstva z dne 8. februvarija 1852., št. 3028. ni plačevati pristojbin od pravnih opravil, katera so neveljavna po obč. drž. zakoniku; ker je obljuba daritve, ki je zadržana v vprašavni listini, zarad pomanjkanja oblike neveljavna, se od te listine tudi ne more odmeriti pristojbina.

Namesto pristojbine 517 gld. 50 kr., katera se naj odpiše, odmeril se je toraj listinski kolek v znesku 50 kr. in povišanje 1 gld., vkupe 1 gld. 50 kr.

Listek.

Dvoje nogovic.

Pred londonskim redarstvenim sodnikom mr. Saundersom zagovarjati se mora zaradi tatvine 31 letni William Barnard. In kaj je predmet tatvine? Čujmo to iz dvogovora redarstvenega sodnika in vratarja one sirotišnice, v koji se je moral Barnard, prisiljen vsled raznih nezgod, brezplačno nastaniti. Uprava te sirotišnice je nesrečnejša zatožila, ker je pri izpustitvi iz zavoda vzel seboj dvoje nogovic, koje mu je poklonil v rabo ta zavod. To potrjuje kot priča zaslišani vratar: „Barnard je bil v ponedeljek izpuščen. Ustavil sem ga pri izhodu, rekoč, da ga želim preiskati. Storil sem to in v resnici sem našel, da ima na sebi dvoje nogovic, ki ste last našega zavoda“. V dejanski dokaz svoje obtožbe pokaže tu priča sodniku dvoje obrabljenih nogovic prav blizo obraza, kar tega prisili, da se mahoma izogne ožji dotiki z dokazilom, ker brž ko ne corpus delicti ni ravno posebno vabljuje zunajnosti; saj se vendar ne more zahtevati, da bi se vsak dan vzlie veliki solnčni vročini menjavale nogovice v delavnici.

Redarstveni sodnik: „To je tatvinski predmet? Ne vidim pa ničesa drugega nega same luknje“.

Oškodovanec: „To je od noše“.

Redarstveni sodnik: „No, to si morem misliti, da ste bili to — prasha se samo kedaj — celi nogovici. Koliko, pravite, ste vredni?“

Oškodovanec: „Devet pence-ov“ ($\frac{3}{4}$ šilinga).

Redarstveni sodnik: „Devet pence-ov — kaj pa mislite! Non sense. Nogovice niso vredne enega pence-ja. Ali zatoženec ni imel lastnih nogovic, ko je prišel v delavnico?“

Oškodovanec: „Ne!“

Mr. Saunders: „Izpustili ste tedaj v resnici tega moža iz svojega zavoda v takem stanji, da vsled njega (brez nogovic se vendar ne more nikjer spodobno predstaviti!) ni mogel nikjer najti dela! Dali mu tedaj niste sredstev, da bi si vsaj nekoliko zboljšal svojo sedanjo borno obleko?“ — Sodnik pokaže s prstom na zatoženca, kojega ostala mu oprava se čudovito harmonično vjema s kakovostjo corpora delicti.

Oškodovanec: „Tako predpisuje naš poslovni red“.

Sodnik: „Ali res? In to naj je tatvina? Po mojem in po navadnem smislu besede ni tatvina, ako kdo s takimi starimi nogo-

vicami pokrije svoje bose noge. Mislim, da hočete, naj bi taki ljudje bosi okrog capljali. To je vendar preveč!“

Mr. Roach, jetniški nadzornik: „Tudi smatram svojo dolžnostjo javljati, da muči tega revnega moža na obeh nogah trganje po udih in da so njegovi edini črevlji strgani in luknjičasti.“

Mr. Saunders (razjarjen): „Še tega se je manjkalo! Vaš ‚dobrodelni zavod‘ je menda načela, da če se kdo sprejme vanj brez najpotrebnejšega, ga mora tudi v takem stanju zapustiti. Mislim, Vaš zavod postopa po načelu: ‚Enkrat slučaj, vselej slučaj‘, ‚Once a casual always a casual, t. j. kdor se sprejme kot borno revše, izpustiti se mora tudi kot beraški capin! Sramota!“ (Zatožencu:) „Obtožbe tatvine Vas oproščam. Pregrešili ste se pa zoper ubožni zakon, ker ste seboj vzeli nogovice; ta zakon v resnici veleva — pristavi mr. Saunders zasmehovalno — da kdor ni imel nogovic, zapustiti mora tudi brez njih sirotišnico. Kakor mi je žal, obsoditi Vas moram vendar zaradi teh nogovic, ki niste vredne vinarja. Najmanjša kazen je po zakonu eden dan zapora. Bodite s tem zadovoljni!“ (Jetniškemu nadzorniku mr. Roachu): „Noge tega reveža dajte temeljito preiskati po jetniškem zdravniku ter mu po možnosti pomagajte, da bo kmalu stal trdno na lastnih zdravih nogah. Ko bo zapustil ječo, poklonite mu ne dvoje, ampak četvero nogovic, in te cele in čedne!“

Mr. Roach: „Naše nogovice so vse najboljše kvalitete in brez lukenj, za to skrbim jaz, to je moj ponos!“

Mr. Saunders: „To je lepo od Vas“. (Kazoč na corpus delicti, koji je oškodovanec položil na sodno mizo, oškodovancu): „Teh cunj ne pozabite. Vzemite jih seboj lastnoročno; položite jih k ostalim“.

Književnost.

Das österreichische allgemeine Grundbuchsgesetz in seiner praktischen Anwendung. Von Dr. Heinrich Bartsch. k. k. Rathssecretär. Wien. Verlag von Carl Konegen. 1888.

Pri formalnem pravu ne zadostuje gola teorija; to si je že marsikateri mladi jurist mislil, ki je svoje teoretične izpite z odliko napravil, ko je v roke dobil voluminozen zemljeknjižni akt. Tu je treba skušnje, treba je prisvojiti si ono formalno prakso, ki se je s časom vdomačila pri naših sodiščih. To je tudi justična uprava pripoznala ter je radi tega o svojem

času izdala obrazce za zemljeknjižne rešitve, ki so obče znani. Očitalo se jim je po pravici, da ne zadostujejo popolnoma vsem zahtevam prakse. Pogrešala se je vedno knjiga, ki bi bila vodilo ne samo v slučajih navadne vsakdanje prakse marveč tudi v onih komplikovanih slučajih, katerih podaja zemljeknjižni red v obili meri in pri katerih preti največa nevarnost istotako prisileu kot sodniku.

In evo jo! Gospod Bartsch nam podaja v lični obliki 285 po najbo ljši praksi sestavljenih obrazcev. Dodal jim je, kjer je bilo treba, opazke v razjasnilo in držal se je pri sestavi zistematike zemljeknjižnega reda. Natančen alfabetičen register olajša preiskovanje. To knjigo rabil bode vsak praktičen pravnik s pridom in priporočamo jo.

Drobne vesti.

(Osobne vesti.) Imenovani so: pristav deželnega sodišča v Trstu Henrik Diminich okrajnim sodnikom v Bolcu, pristav okrajnega sodišča dr. Karol Gelingsheim pristavom pri okrožnem sodišči v Celji in avskultant Josip Kronvogel pristavom okrajnega sodišča v Kozjem.

Premeščena sta notarja Anton Svetina iz Železne Kaple na Vransko in dr. Jurij Pučko iz Žužemperka na Krško.

Odvetniško pisarno v Ljutomeru otvori dr. Josip Namesnig.

Umril je 21. julija t. l. odvetniški kandidat dr. Anton Rojic v Cirknem na Goriškem.

(Kranjska odvetniška komora) imela je dne 12. julija t. l. volitve. Izvoljen je predsednikom: dr. Anton Pfefferer, podpredsednikom dr. Alfonz Mosche. V odbor bili so izvoljeni odvetniki: Munda, Papež, Sajovic, pl. Schrey in pl. Wurzbach.

V disciplinarni odbor pa so voljeni dr. Pfefferer za načelnika in za odbornike odvetniki: Mencinger, Munda, Papež, Sajovic, Štempihar in pl. Wurzbach.

(Shod notarjev iz okrožja nadsodišča graškega) bil je dne 21. in 22. julija t. l. v Gradci. Razprave zadevale so večinoma stanovska vprašanja. Ker nam stenografski zapisnik še ni došel, ne moremo danes obširnega poročati. Po predlogu predsednika celjske notarske komore L. Baša se je sklenilo, da se vrši shod prihodnje leto v Celji.

(Pristojbino od sodnih poravnav) odmerja, kakor nam javi prijatelj našega lista z ozirom na notico v predzadnji številki, tudi finančno ravnateljstvo za Kranjsko, vpiraje se na tar. št. 105. prist. zak., od cele svote, za katero se je sklenila pogodba, toraj vštveši pravnne troške, če jih obsega pogodba in so določeni po količini. To svoje mnenje prijavilo je finančno ravnateljstvo vsled ukaza finančnega ministerstva z dne 2. julija 1880., št. 17695. z dopisom z dne 4. januarja 1881., št. 1147. tudi trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani.
